

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 330 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
<i>A. S. Umarov</i>	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
<i>Эргашев Серожиддин Султонмуродович, Маматов Исломбек Ильесович</i>	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
<i>Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna</i>	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
<i>Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi</i>	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
<i>Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich</i>	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
<i>To'ychiyeva Mahfuza Umarkulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi</i>	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
<i>Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
<i>Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
<i>Haytbayeva S. R.</i>	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
<i>Kadirova Nigora Saxibjanovna</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
<i>Samiyeva Zuleyxa Uktamovna</i>	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
<i>Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li</i>	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
<i>Yuldasheva Dilorom Husniddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
<i>Toshpulatova Aziza Toyirovna</i>	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li</i>	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
<i>Begmatov Raximkul Olimovich</i>	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
<i>Narziyeva Mastura Sunnatovna</i>	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
<i>Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi</i>	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
<i>Qo'chqorov Nodir Bozorovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
<i>A'zamqulova Zilola Sunnat qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
<i>Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi</i>	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
<i>Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li</i>	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
<i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriyali bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	

O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI METAFORALARDA TIL VA MADANIYAT UYG'UNLIGI

Rasulova Munajat Akmaljonovna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Oriental university

ORCID: 0000-0003-1036-9437

Annotatsiya: Mazkur maqolada tilning kommunikativ funksiyasi bilan bir qatorda uning emotsional-ekspressiv imkoniyatlari tahlil qilinadi. Xususan, emotsional leksika va hissiyot nomlarini bildiruvchi leksika o'rtasidagi farqlar ilmiy asosda yoritiladi. O'zbek tilidagi emotsional-ekspressiv bo'yoqdorlikka ega birliklar misollar asosida tahlil qilinib, ularning so'zlovchining subyektiv munosabatini ifodalashdagi roli ko'rsatib beriladi. Shuningdek, tilshunoslikda ushbu ikki turdagi leksikani chalkashtirish holatlari tanqidiy baholanadi. Tadqiqot natijasida emotsional leksika va hissiyot nomlarini bildiruvchi birliklarni aniq farqlash zarurligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: emotsional leksika, ekspressivlik, stilistik bo'yoqdorlik, hissiyot nomlari, baholovchi leksika, o'zbek tili, lingvistika.

Abstract: This article examines not only the communicative function of language but also its emotional-expressive potential. In particular, it highlights the distinction between emotional lexicon and the lexicon that names emotions. The study analyzes emotionally expressive units in the Uzbek language through relevant examples and demonstrates their role in conveying the speaker's subjective attitude. Furthermore, it critically evaluates cases in linguistics where these two types of lexicon are confused. The findings emphasize the necessity of clearly distinguishing between emotional-evaluative vocabulary and emotion-naming units.

Key words: emotional lexicon, expressiveness, stylistic coloring, emotion-naming vocabulary, evaluative lexicon, Uzbek language, linguistics.

Аннотация: В данной статье рассматривается не только коммуникативная функция языка, но и его эмоционально-экспрессивные возможности. Особое внимание уделяется разграничению эмоциональной лексики и лексики, называющей чувства. На основе примеров из узбекского языка анализируются эмоционально-экспрессивные единицы и их роль в выражении субъективного отношения говорящего. Кроме того, критически оцениваются случаи смешения этих двух типов лексики в лингвистике. В результате исследования обосновывается необходимость четкого разграничения между оценочной эмоциональной лексикой и словами, обозначающими эмоции.

Ключевые слова: эмоциональная лексика, экспрессивность, стилистическая окраска, лексика эмоций, оценочная лексика, узбекский язык, лингвистика.

KIRISH

Til, madaniyat va tafakkurning yaqin munosabati zamonaviy tilshunoslikda Wilhelm von Humboldt davridan boshlab belgilab berilgan bo'lib, u "til insoniyatning ma'naviy taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq va har bir bosqichda unga hamroh bo'luvchi, madaniyatning har bir bosqichini o'zida aks ettiruvchi jarayondir", deb ta'kidlaydi. Olimning mazkur qarashlari keyinchalik lingvokulturologiya sohasidagi tadqiqotlarda o'z rivojini topdi. Bu yo'nalish "muayyan lingvomadaniy jamoaning makonini til va nutq prizmasi hamda kommunikativ makonning madaniy foni orqali tavsiflash" muammosini o'rganadi.

Lingvokulturologiyada tadqiqot predmetining kengayishi va til haqidagi yangi bilim sohalarining, jumladan, kognitiv lingvistikaning paydo bo'lishi til, madaniyat va tafakkur o'rtasidagi munosabatlar muammosini to'liq hal etilgan deb hisoblash mumkin emasligini ko'rsatadi. Hozirgi vaqtda tafakkurning madaniyatda ifodalangan "milliy-o'ziga xos" va "umummilliy" jihatlari hamda tilda namoyon bo'luvchi "tashqi" xususiyatlari muayyan lingvomadaniy jamoaga xos ekanligi haqidagi tezisga tayanish mumkin. Bizning fikrimizcha, empirik yo'naltirilgan tadqiqotlar uchun til, madaniyat va tafakkur kesishadigan nuqtalardan biri metafora va metaforik nutqni tahlil qilishdir.

Zamonaviy kognitiv tilshunoslik nuqtai nazaridan metafora – bu kontseptual tuzilmalar asosidagi muayyan aqliy operatsiya bo'lib, u bilimlarni bir kontseptual sohadan boshqasiga proyeksiya qilishdan iboratdir. Darhaqiqat, metafora dunyoni bilish, turkumlash, kontseptuallashtirish, baholash va tushuntirish usullaridan biridir. Kontseptual metafora nazariyasi mualliflari ta'kidlaganidek, metafora ong hodisasi sifatida nafaqat tilda, balki tafakkur va harakatda ham namoyon bo'ladi, chunki insonning kundalik kontseptual tizimi mohiyatan metaforik xususiyatga ega. Bu esa insonning noma'lum narsani ma'lum bo'lgan hodisalar orqali idrok etishga intilishi bilan izohlanadi va metafora bu jarayondagi eng qulay kognitiv mexanizmlardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Metafora nafaqat til hodisasi, balki madaniy hodisa ham bo'lib, insonning aqliy tafakkuri va madaniy faoliyati bilan chambarchas bog'liq jarayondir. Metafora tadqiqi qadimgi yunon davriga borib taqaladi. Jumladan, Aristotle metaforaning tabiati va funksiyasini ritorik nuqtai nazardan tizimli ravishda tadqiq qilgan. XX-asrdan boshlab G'arb falsafasida yuz bergan “madaniy burilish” (jumladan, “lingvistik burilish”, “ekzistensial burilish”, “germenevtik burilish”, “postmodern burilish”, “madaniy-tanqidiy burilish”, “semiotik burilish”, “axloqiy burilish”, “siyosiy burilish”, “teologik burilish” va boshqa falsafiy oqimlar) natijasida metafora falsafiy tadqiqotlarning dolzarb mavzularidan biriga aylandi. Falsafiy tadqiqot obyekti doimo tafakkur va haqiqat o'rtasidagi uyg'unlikni, ya'ni “haqiqat” mohiyatini o'rganish bo'lib kelgan.

Friedrich Nietzsche fikriga ko'ra, “haqiqat” – metafora, metonimiya yoki antropomorfizmning poetik va ritorik mustahkamlanishi natijasidir. Martin Heidegger ning metaforik qarashlari esa uning ekzistensialistik falsafasini yaqqol ifodalaydi. Xaydeggerning ekzistensial nazariyasida metafora inson borlig'ining madaniy o'lchovida muhim o'rin tutadi va she'riy ma'no taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida qaraladi. Metafora obyektiv dunyoda mavjud bo'lmagan, biroq inson tasavvuri mahsuli bo'lgan mantiqiy makonni til orqali shakllantirish imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Metaforaning mavjudligi lingvistik sohada yanada kengroq ochiqlikni ta'minlaydi. Metafora so'zlardan foydalanishni o'zgartirish orqali e'tiqodlar, tushunchalar va qoidalarni o'zgartirish imkonini yaratadi. Ernst Cassirer ning metafora haqidagi qarashlari madaniy falsafaning mukammal tizimida o'z ifodasini topgan. U inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlar metafora orqali shakllanishini va bu munosabatlar birlamchi uyg'unlikka ega ekanligini ta'kidlaydi. I. A. Richards qayd etganidek, “metafora hamma joyda mavjud bo'lgan insoniy tamoyildir” [Richards, 1936, P. 115–138].

Olim metaforik o'zaro ta'sir g'oyasini ilgari surib, metaforani til falsafasi nuqtai nazaridan o'rganishga asos soldi. Giambattista Vico “Yangi ilm” asarida turli milliy madaniyatlarning qonuniyatlari inson tafakkurida shakllangan majoziy fikrlashga katta ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. U buni insonning “poetik zakovati” bilan bog'laydi. Shuningdek, metafora tadqiqotlarining fanlararo tabiati metaforaning miya, tana, til va madaniyat o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sir mahsuli ekanligini yanada chuqurroq anglash imkonini beradi. Jürgen Habermas fikriga ko'ra, falsafa kundalik amaliyot va hayotiy tajriba bilan to'qnash kelishi zarur, chunki bu insoniyatning madaniy o'lchovdagi o'z-o'zini anglashini chuqurlashtiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Birinchi tilni o'zlashtirish sohasida madaniy metaforalarni tushunish bo'yicha ko'plab tadqiqotlar mavjud, ammo ikkinchi yoki chet tilini o'zlashtirish jarayonida bu masala bo'yicha tadqiqotlar cheklangan (Ackerman, 1998). Ackerman (1998) ta'kidlashicha, psixolingvistik tadqiqotlar metaforik bayonotlarning ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan tom ma'nodagi birliklar kabi oson qabul qilinishini ko'rsatadi. Biroq ona tili bo'lmaganlar uchun kundalik nutqda qo'llanadigan metaforalarning o'ziga xos madaniy ma'nosini tushunish murakkab jarayon hisoblanadi.

Barcha tabiiy tillarning muhim tarkibiy xususiyatlaridan biri nomni bir obyektidan ikkinchisiga ko'chirish imkoniyatidir. Bu hol ifodali vositalar tizimida metafora kabi stilistik vositaning mavjudligida namoyon bo'ladi. V. G. Gak ta'kidlaganidek: “Metafora zarur bo'lgani uchun emas, balki usiz fikrni ifodalashning imkoni bo'lmagani sababli paydo bo'ladi; u inson tafakkuri va tiliga xos hodisadir” [Гак В. Г. Метафора: универсальное и специфическое // Метафора в языке и тексте. М.: Наука, 1988. С. 11–26]. Metafora dunyoni aniq-hissiy shaklda anglashga yordam beruvchi tafakkur vositasidir. Murakkab kontseptual sohalarni bilish uchun inson avvaldan o'zlashtirilgan va onga yaqin bo'lgan obyektlar hamda tushunchalarga tayanadi. J. Ortega y Gasset metaforaning mohiyatini quyidagicha izohlaydi: “Metafora intellektning ‘qo'li’ni uzaytiradi; uning mantiqdagi rolini qarmoq yoki miltiq bilan qiyoslash mumkin. U inson tafakkurining uzoq chegaralarida ko'rinadigan narsalarni anglash imkonini beradi” [Ортега-и-Гассет Х. Две великие метафоры // Теория метафоры. М.: Прогресс, 1990. С. 68–81].

Zamonaviy tilshunoslik til hodisalarini kommunikativ-pragmatik aspektda o'rganish bilan tavsiflanadi. Bu esa tadqiqotchiga til birliklarining nafaqat strukturaviy-semantik xususiyatlarini, balki ularning ekstralingvistik jihatlarini, til va obyektiv voqelik, til va jamiyat o'rtasidagi funksional munosabatlarni ham aniqlash imkonini beradi. So'nggi paytlarda lingvokulturologik tadqiqotlarga, til va madaniyatning o'zaro ta'sirini o'rganishga hamda milliy lingvomadaniy makon xususiyatlarini talqin qilishga bo'lgan qiziqish ortib bormoqda. Bu hol lingvokulturologiyaning alohida lingvistik fan sifatida shakllanayotganini ko'rsatadi. Ikki nufuzli lingvokulturolog-ning ushbu fan paydo bo'lgan davr haqidagi turlicha qarashlari ham uning hali shakllanish bosqichida ekanligini tasdiqlaydi. V. V. Vorobyov lingvokulturologiya 1960–1970-yillarning boshlarida rivojlanganini ta'kidlasa, V. A. Maslova uning mustaqil fan sifatida 1990-yillarda shakllanganini qayd etadi. Ayrim tadqiqotchilar esa lingvokulturologiyani mustaqil ilmiy fan sifatida tan olmaydi yoki inkor etadi ("Ruscha so'z dunyosi" jurnali, 2000-yil, 2-sondagi lingvokulturologiya bo'yicha davra suhbat materiallari).

Metafora tilda xalq hayotining in'ikosi sifatida voqelanadi. Shu sababli unda xalqning etnik xususiyatlarini ifodalovchi muayyan belgilar mavjud bo'ladi. Qiyoslanayotgan tillarda umumiy va individual metaforik komponentlarni kuzatish mumkin. Shundan kelib chiqib, metaforalarni lingvomadaniy aspektga ko'ra ikki yirik guruhga ajratish maqsadga muvofiqdir. Fikrimizni asoslash uchun quyidagi metaforalarni misol sifatida keltirish mumkin:

Umumetnik metaforalar:

1. He's bitten the dust – yer tishladi.
2. I'm up to my eyes/ears in work – ishim boshimdan oshib yotibdi.
3. To play with fire – o't bilan o'ynamoq.
4. Red-handed – qo'li qonga belangan.
5. The last line of the book – hayot kitobining so'nggi sahifasi.
6. Death is an eternal sleep – abadiy uyqu, mangu uyqu.
7. A goodly apple rotten at the heart – chirigan qalb.
8. A glove disguising somebody's hand – yuzni yashiruvchi niqob.
9. Stony heart – tosh qalb, bag'ri tosh.
10. Tiger's heart – sher yurak.
11. Right hand – o'ng qo'l (ishonchli odam).
12. Like a pig – cho'chqaday.
13. They will take root with their spirit – ildiz otmoq.
14. Sweet dreams – shirin orzular.
15. Along the burning path of life – hayotning olovli yo'li.

Xususan, dramatik diskursda voqelangan umumiy metaforalar sirasida quyidagilarni ta'kidlash o'rinlidir: "He who deserves to drink from the ocean of life deserves to fill his cup from your little stream" ("Look Back in Anger") – "Bu hayot ummonida so'qqabosh bo'lib suzib o'tolmaydi-ku axir" ("Kuyov"). Hayotni cheksiz ummonga yoki dengiz to'lqinlariga qiyoslash har ikki tilda ham uchraydi. "Hayot ummoni" va "the ocean of life" metaforalari hayotning cheksizligi, undagi sir-sinoatlarni inson to'liq anglay olmasligiga ishora qiladi. Shu ma'noda ushbu metaforalar har ikki tilda ham uchraydi va bunday tipdagi metaforalarni umumetnik metaforalar sifatida ajratish mumkin. Drummle: "She was an iceberg!... He had reckoned, poor wretch, that in the early days of marriage she would thaw. But... the thaw never set in! I believe she kept a thermometer in her stays and always registered ten degrees below zero." – Arthur Wing Pinero, *The Second Mrs. Tanqueray*. QO'CHQOR: "Ha-a... Shishaning bir turi-da, a? Ja sovuq odam bo'larkan lekin. Bilasizmi, ko'nglingizga olmang-u, Qumri bilan-chi, jim o'tirib ham gaplashaverardik. Ichimizda-da... Nima deyaotganini ko'zidan bilardim. U ham shundoq qarardi-yu, ichimdagini topardi, qurg'ur." "Iceberg" va "sovuq odam" komponentlari insonning sovuqqonligi hamda xarakter qirralarini ifodalash uchun qo'llaniladi.

Har ikki metaforada ham birlashtiruvchi komponent "sovuqlik" semasi hisoblanadi. Talbot: "O! Too much folly is it... To hazard all our lives in one small family government." – William Shakespeare, *The First Part of Henry the Sixth, Act 4, Scene 6, line 32*. Oilani kichik bir hukumatga o'xshatish ingliz dramalari bilan bir qatorda o'zbek dramalarida ham uchraydi: FARMON: "Bu uy ham bir hukumat. Ha, bir mamlakat. O'z poshshosi, o'z qonuni bor." LUTFI (Sottini ko'rsatib): "O'z shpioni ham bor" (Said Ahmad, *Elilar qo'zg'oloni, birinchi parda*). Aytish joizki, etnik jihatdan bir-biridan ancha farq qiluvchi ikki madaniy qatlamda umumiy metaforalarning qo'llanilishi umumbashariy qadriyatlar va tushunchalar bilan bog'liqdir. Shu bois umumetnik metaforalar tarjima jarayonida tarjimonga katta qiyinchilik tug'dirmaydi.

Biroq muayyan millatning xulq-atvori, shakllangan stereotiplari va madaniyatiga xos individual metaforalarning aynan ma'nosini ifodalovchi tarjimasini berishda muayyan qiyinchiliklar yuzaga keladi. Tahlil davomida individual metaforalarga xos quyidagi xususiyatlar aniqlandi:

1. Millatga xos xarakter qirralarini ifodalaydi.
2. Millatning turmush tarzi va kundalik yumushlarini aks ettiradi.
3. O'sha millatning boshqaruv usuli va siyosatini ifodalaydi.
4. Millat qahramonlari hamda tarixiy shaxslarini ifodalaydi.

Xususan, William Shakespeare dramaturgiyasi tahlili davomida quyidagi individual etnik metaforalar aniqlandi: Juliet: "O serpent heart, hid with a flow'ring face! Did ever dragon keep so fair a cave?" – Romeo and Juliet, Act 3, Scene 2, line 73. O'zbek mentalitetida salbiy mazmunda "yuragi tosh", "bag'ri tosh", "yuragi muz" singari metaforik birliklar qo'llaniladi. Masalan:

Olimjon. Ekspluatatsiya! Ertalabdan kechgacha tinmadi-ya! Bir minut dam olgani yo'q, bechora, bir minut! Yuv, tozala, tik, yama, supur! Bir chaqirim naridan suv olib kelib, kir yuvadi! Manavi tezak yoqiladigan la'nati o'chog'ingizda ovqat qiladi! Yeb to'ymaydigan ochofat mollaringiz bor: ertalabdan kechgacha o't ber, yem ber, suv ber! Xamir qoradi, sigir sog'adi, kuvi pishadi! E, bu uyingizning ishi tugaydimi o'zi, yo'qmi?! Bundan tashqari, dalaga chiqadi! Ming chanoqqa ming egilib paxta teradi! Qirq-ellik kilo narsani ko'tarib, xirmonga olib boradi! Axir, bu do'zax azoblariga qanday dosh bersin, qandoq chidasin?! (Mehr bilan.) Axir, u temir-ku, Qo'chqor aka, temir!.. Uni avaylash kerak, ehtiyot qilish kerak!.. U o'zini o'ylamaydi, qiynalib ketdim, deydigan tili yo'q. Indamas ekan, deb eshakday ishlataverish kerakmi, axir?! "Paq" etib joni chiqib ketguncha ezaverish kerakmi?! Yo'-o'q, siz yuragi tosh odamsiz, Qo'chqor aka!

Biroq aynan yurakning o'zini ilonga qiyoslash kuzatilmaydi. Ushbu misolda individuallikni ko'rsatuvchi yana bir jihat "dragon's cave" birikmasidir. Ma'lumki, ajdar afsonaviy mavjudotlar sirasiga kiradi va ingliz ertaklari, romanlari hamda mistik qissalarida faol ishtirok etadi. Shu bois qahramon nutqida aynan ajdaho bilan bog'liq o'xshatishning qo'llanilishi mutlaqo tabiiy hol hisoblanadi.

"Every man meets his Waterloo at last." – William Shakespeare

Ushbu misolda implikasiyani kuzatish mumkin. Tarixdan ma'lumki, Vaterloo jangi Napoleon Bonaparte ning mag'lubiyatini ifodalaydi. Mazkur frazeologik metafora ingliz tilidagi asarlarda uchraydi. "Har bir erkak oxir-oqibat o'z Vaterloosiga duch keladi" mazmunidagi ushbu metafora insonning hayotida bir ayolga taslim bo'lishi yoki unga ko'ngil qo'yishini anglatadi. Gaunt: "The world's ransom, blessed Mary's son." – William Shakespeare, The Tragedy of King Richard the Second, Act 2, Scene 1, line 56.

XULOSA

Ushbu metaforik komponentda xristianlik dini payg'ambari Iso alayhissalomga ishora qilinadi. Aytish kerakki, diniy aqidalar bilan bog'liq metaforalarda Iso, Maryam, Muso alayhissalom obrazlari bilan bog'liq metaforik komponentlar ingliz asarlarida faol uchraydi. Bu holat diniy e'tiqod bilan bog'liq bo'lib, madaniy xoslik qirralarini ko'rsatuvchi jihatlardan biridir. Quyidagi misolda ham ayni shu holatni kuzatish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Худяков А. А. Логическое и сублогическое в языке и познании // Филология и культура: Мат-лы IV Междунар. науч. конф. 16-18 апреля 2003 г. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2003.
2. Allan, K. (1986). *Linguistic Meaning*. London: Routledge & Kegan Paul. ISBN 0-7102-0699-2.
3. Leech, G. (1983). *Principles of Pragmatics*. London: Longman. – xiv + 250 p.
4. Сусов И. П. История языкознания. – М.: Восток-Запад, 2006. – 295 с.
5. Сусов И. П. Лингвистическая прагматика. – Винница, 2009. – 25 с.
6. Гак Г. М. Теоретическая грамматика французского языка: в 2 т. – М., 1979-1981; 2-е изд. – 2004.
7. Раурова, L. R. Qo'shma gap diskursning tarkibiy qismi sifatida. Monografiya. – Toshkent: ....., 2021. – 192 bet.
8. Jakobson, R. *Essais de linguistique générale* // Bougnoux, D. *Sciences de l'Information et de la Communication*. – Paris: Larousse, 1993. – P. 138-146.
9. Зиньковская А. В. Драматургический дискурс как статусно новое дискурсивное образование // Рецензируемый, реферируемый научный журнал "Вестник АГУ". – Вып. 2 (153). – 2015. – С. 36-42. [Электронный ресурс].
10. Shaymanova, A. (2023). The genesis and transformation of the development of the landlord class. *Science and Innovation*, 2(B3), 402-406.
11. Ergashevna, S. A. (2022). The impact of property layer on socio-economic development in civil development. *International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research*, 11(01), 23-25.
12. Shaymanova, A., & Khudoyberdieva, O. (2022). Internet and its importance in youth education. *Science and Innovation*, 1(B6), 597-600.
13. Mukumova, D. I., Shaymanova, A. E., qizi Yarova, S. B., Abdurakhmanova, D., & Kurbonova, A. U. (2021). Adaptation of the teacher to professional and pedagogical activity at the university. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 25(4), 7499-7504.
14. Шайманова А. Э. Формирование среднего класса как фактор стабильного экономического развития государства // Вопросы управления и экономики: современное состояние актуальных проблем. – 2020. – С. 123-126.
15. Ergashevna, S. A., & Dovrankulovna, D. O. (2021). The role of women in government and public governance. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(8), 28-32.
16. Maxmudova, D., & Bahoroy, R. (2023). Technologies of preparing future teachers for professional activity on the basis of a competent approach. *Modern Science and Research*, 2(10), 118-122.
17. Akmalovna, M. D., Sadriddinovna, B. R., & Qizi, B. E. Z. (2023). Maktabgacha ta'limda rivojlanuvchi texnologiyalarini qo'llash usullari. *Science and Innovation*, 2(Special Issue 13), 538-540.
18. Sadriddinovna, R. B. (2025). Malakaviy o'quv amaliyot jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning didaktik ta'minoti. *Образование, наука и инновационные идеи в мире*, 80(4), 266-269.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.